

Безпека польотів в туризмі

Перевезення туристів (переміщення до місця відпочинку та назад) - етап подорожі який приховує в собі елементи небезпеки та можливі ризики. Оскільки транспортні засоби є джерелами підвищеної небезпеки, питання безпеки туристів повинні бути центральними у всіх варіантах перевезень. ICAO приділяє величезну увагу підвищенню рівня безпеки польотів та зменшенню експлуатаційних факторів ризику для безпеки польотів за рахунок підвищення ефективності процесів стандартизації, впровадження та моніторингу.

Складовою туристичної подорожі є переміщення туристів, що здійснюється в переважній більшості з використанням транспорту. Значна частина окремих видів транспорту при виконанні туристичних перевезень формується за певними вимогами міжнародного і внутрішнього туризму, а також особливостей норм країни або її регіонів. Статистичні дані Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), які зображено на рис.1, висвітлюють значну перевагу використання у міжнародних туристичних подорожах авіатранспорту, а саме 59 % від усіх засобів пересування. Це об'єктивний результат, оскільки авіасполучення є найбільш швидким видом транспортування пасажирів на далекі відстані (починаючи від 500 км і більше), який обумовлений процесом технічної трансформації та глобалізації.

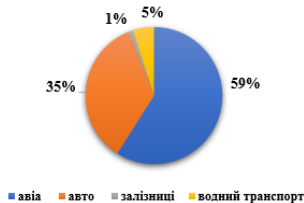

Рис.1. Розподіл видів транспорту за користуванням у світі [1]

Авіаційний транспорт також активно використовується при перевезеннях на середні відстані, наприклад, в країни Європи. Популярність авіаційних перевезень серед туристів зумовлена не лише швидкістю авіатранспорту. Варто зазначити, що авіаційний транспорт є одним з найбезпечніших засобів транспортування людей по всьому світу. Підтвердженням безпечності авіатранспорту свідчить той факт, що у популярних туристичних країнах світу значна частина туристичних прибуттів припадає на повітряний транспорт. Так, в останній час понад половину усіх щорічних туристичних прибуттів забезпечував авіатуризм у США (56%), в Туреччині (74%), Іспанії (72%), Британії (79 %), Таїланді (84%), Німеччині

(92%). Проблема безпеки сьогодні на авіатранспорті є дуже актуальною серед туристів.

Американський економіст Ian Savage у 2013 році опублікував наукове дослідження, в якому прорахував безпеку різних видів транспорту в США. Згідно з дослідженням, авіація та залізниця є найбезпечнішими способами подорожувати. Імовірність потрапити в автокатастрофу у 60 разів вища, ніж у авіакатастрофу [4]. У Міжнародній організації цивільної авіації (ICAO) підрахували, що на мільйон вильотів трапляється лише одна катастрофа. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (WHO), кожен рік понад одного мільйона людей гинуть у дорожньо-транспортних пригодах.

За даними ICAO у 2021 році глобальний пасажиропотік поступово відновився після пандемії COVID-19 до 2,3 мільярда авіапасажирів по всьому світу (↑на 28,1%) порівняно з 2020 роком – 1,8 млрд. Але результат 2019 року (до пандемії) ще не досягнутий. Кількість вильотів регулярних комерційних рейсів у 2021 році збільшилося майже на 11% і склало 25 млн. відправлень [2]. Відновлення авіаперевезень та відновлення авіаційної галузі після пандемії відбувається в важких умовах (ресурсні проблеми, експлуатаційні проблем, з якими стикаються авіакомпанії та експлуатанти аеропортів), але питання забезпечення безпеки польотів, авіаційна безпеки та охорона здоров'я пасажирів та членів екіпажів залишається головною.

18 серпня 2022 року була опублікована доповідь ICAO про безпеку польотів, в якій надано детальний аналіз глобальних показників, що стосується безпеки польотів цивільної авіації за 2021 рік. Відповідно до нього, глобальний коефіцієнт аварійності авіатранспорту зменшився на 9,8% у порівнянні з 2020 роком, зокрема з 2,14 до 1,93 на 1 млн. вильотів.

У той же час кількість загиблих у 2021 році скоротилася на 66% порівняно з 2020 роком, хоча кількість авіаційних пригод зі смертельними наслідками залишилася незмінною і дорівнювала чотирьом (рис.2.). Однак варто зазначити, що протягом двох останніх років спостерігалось значне зниження пасажиропотоку та рейсів через мінімізацію поширення COVID-19, що і позначилося на статистиці.

Рис.2. Кількість аварій з летальним результатом [2]

У регіональному розрізі по кількості авіапригод лідує Європейський та Північноатлантичний регіон. Далі йдуть Азійсько-Тихоокеанський та Південноафриканський.

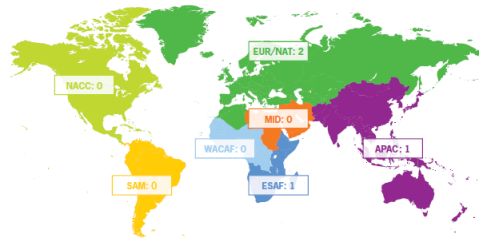

Рис.3. Кількість аварій зі смертельними наслідками за регіонами ІСАО у 2021 році [2]

Позитивні результати 2021 року в галузі безпеки польотів зумовлені виконанням рекомендацій щодо реагування на пандемію та відновлення після неї, а також дотриманням зобов'язань, взятих на себе державами в рамках напрямку «Безпека польотів». Авіаційні пригоди, що досліджуються ІСАО стосуються всіх сертифікованих повітряних суден з максимальною злітною вагою (MTOW) понад 5 700 кг. До них відносяться практично всі пасажирські і вантажні повітряні судна, що експлуатуються в даний час, а також повітряні судна бізнес-авіації. У структурі авіапригод в даний час виділяються пригоди, які відбуваються внаслідок:

- ✓ зіткнення справного повітряного судна із землею (CFIT);
- ✓ турбулентності (TURB)
- ✓ втрати управління у польоті (LOC-I);
- ✓ зіткнення у повітрі (MAC);
- ✓ виїзду за межі ЗПС (RE) та
- ✓ несанкціонованого виїзду на ЗПС (RI).

У 2021 році відбулося 48 аварій, серед яких найпоширенішою причиною стало виникнення турбулентності (11 аварій), що спричинила серйозні травми екіпажу та пасажирів, 7 аварій – відбулося внаслідок неналежного наземного обслуговування літака. Значна частина всіх авіаційних пригод зі смертельними наслідками, відноситься до категорій CFIT та LOC-I, що свідчить про підвищення безпеки у ЗПС у всьому світі, досягнутому державами та авіаційною галуззю за рахунок прийняття стандартів та інструктивного матеріалу ІКАО, а також реалізації переваг відповідних програм підтримки, проектів, продуктів та послуг ІКА[2].

На теперішній час переважна більшість авіапасажирів перевозяться літаками виробників Boeing та Airbus які розподілили між собою виробництво авіалайнерів та є лідерами у світовому випуску пасажирських літаків. З позицій безпеки така ситуація є позитивною. Обидва виробники сертифікують свою продукцію за стандартами агенцій FAA та EASA, які є законодавцями в галузі авіаційної безпеки. Впродовж десятиліть у виробництві літаків впроваджувалися нові технології, які підвищували якість та безпеку польотів. Сучасні авіалайнери Boeing комплектуються реактивними двигунами, які у випадку відмови одного з двигунів за стандартами безпеки повинні безпечно виконати зліт чи посадку на працюючому двигуні. На одному працюючому

двигуні літаки можуть продовжувати політ тривалий час до найближчого аеропорту, відповідно впровадженню стандартів безпеки. Відсоток виходу з ладу обох двигунів одночасно, менше одиниці на мільярд годин польоту. Кожен інцидент чи авіакатастрофа ретельно розслідуються експертами ІКАО. За результатами розслідувань, якщо необхідно, вдосконалюється процес виробництва чи регламент обслуговування літаків [3].

Висновки. Підвищення безпеки туристичних подорожей є одним з актуальних питань, що входять до необхідних складових туризму й розробляються міжнародними організаціями. Вся індустрія авіаперевезень побудована за суворими стандартами і нормами, щоб зробити польоти максимально безпечними. Авіакомпанії та організації, що виконують обслуговування авіаперевезень, по всьому світу періодично проходять міжнародний аудит. Європейська Агенція Авіаційної Безпеки (EASA) регулярно оновлює так званий «чорний список» авіакомпаній, яким з міркувань безпеки та поганого обслуговування заборонено влітати в повітряний простір держав-членів Європейського Союзу. Досвідчені туристи радять брати до уваги цей список, щоб убезпечити авіаподорожі. Особливо, якщо планується подорож до країн Африки чи Південно-Східної Азії. Загальновідомо, що навіть незначне відхилення від стандартів в авіаційній галузі може викликати катастрофічні наслідки.

Міжнародна організація цивільної авіації докладає зусиль до зменшення небезпеки у міжнародному повітряному просторі, розробляє стандарти та правила, створює навчальні центри та бере участь у новітніх розробках. Цінність ІКАО у першу чергу полягає в тому, що вона об'єднує переважну більшість країн світу та координує їхні зусилля.

Список літератури

1. Звіти Всесвітньої туристської організації UNWTO. URL: https://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2023.pdf (дата звернення 20.03.2023).
2. Міжнародна організація цивільної організації (ICAO) URL: https://www.icao.int/safety/Documents/ICAO_SR_2022.pdf
3. Kovari I. Safety and Security in the Age of Global Tourism // I. Kovari, K. Zimanyi // Applied Studies in Agribusiness and Commerce. – Budapest, 2011. №3-4. Vol. 5. P. 59-61.
4. Savage Ian. Comparing the fatality risks in United States transportation across modes and over time // The Economics of Transportation Safety. Vol.43. Issue 1. July 2013, P. 9-22.